

støttelse til dem fra Statskassens Side — inden for rimelige Grænser — vilde jeg sige følgende: Den naturlige Vej at gaa vilde saa være den, at man gav Kommunerne Andel i Statens Toldindtægter, der jo ere i passende Stigning. Saa længe vi ikke faa en Toldlov, som gør megen Ravage paa dette Punkt, vil Befolkningens Tilvækst og dens forhaabentlig stigende Velstand ogsaa medføre stadig stigende Toldindtægter. Hvis man altsaa procentvis deraf gav Kommunerne et Beløb, kunde man gøre Regning paa, at det vilde blive et Aar for Aar stigende Beløb, Kommunerne saaledes fik, samtidig med, at Statens Indtægter af Tolden ogsaa stege. Noget saadant ligger slet ikke i dette Lovforslag, som kun taler om een Gang for alle at give et bestemt Beløb, men jeg skal henstille, om man ikke skulde indrette sig paa en saadan Maade, at man kom ind paa en vis Tilvækst i de Beløb, man giver fra Staten til Kommunerne. — Jeg skal i øvrigt kun gentage min Anbefaling af Princippet i Lovforslaget.

P. Bojsen: Det ærede 3dje Medlem for 9de Kreds (Estrup), som indledede Forhandlingerne ogsaa i Dag, gjorde gældende, at de faste Hartkornsskatter, og særlig da Gammelskatten, var en uforanderlig Byrde. Jeg er tilbøjelig til at tro, at hvis denne Teori var rigtig, vilde det ogsaa være forkert at gaa til en Afskrivning, thi jeg betragter alligevel det Forslag, vi ere i Færd med at behandle, for i Virkeligheden at ville blive en delvis Afskrivning af Hartkornsskatterne. Jeg ser dog ikke, at denne Teori om Uforanderligheden er rigtig. Ganske vist er Hartkornsskatten fra 1688 — det er dog vist det Aarstal, man maa regne med — og den er altsaa henved 200 Aar gammel, men i disse 200 Aar har den paa ingen Maade været uforandret. I mange og lange Perioder har man svaret disse Skatter in natura endogsaa paa Amtstuerne, og da vekslede Skattens Størrelse med Prisen paa Naturalier. En Gang først i dette Aarhundrede er man saa kommen ind paa at svare en fast Pengeafgift, men selv efter at det er blevet en Pengeafgift, er den dog ikke uforandret, thi nu veksler den med Pengenes Værdi, nu veksler den med Ejendommenes Værdi. Dersom vi blot gaa en Menneskealder tilbage og tænke paa, hvad Prisen den Gang var paa en Landejendom, tror jeg, at man gennemgaaende takserede en Tønde Hartkorn til 10,000 Kr. Det gjorde vi i hvert Fald i de bedre

Egne i Jylland, og da det Beløb, som Gammelskatten og Land- og Ligningsskatten udgøre, er omtrent 20 Kr. pr. Tønde Hartkorn, vil det altsaa sige, at Skatten den Gang var 2 pro mille; men hvad er den nu, efter at Ejendommene ere sunkne saa overordentlig i Pris? Ja, jeg tror, at der er Egne, hvor man nu ikke kan faa mere end 5,000 Kr. pr. Td. Hartkorn, og er det rigtigt, udgøre altsaa i Dag de nævnte Skatter 4 pro mille, eller lige det dobbelte, hvilket altsaa viser, at dels Pengenes Værdi og dels Ejendommenes Værdi er forrykket ganske overordentligt. Det er jo en af Grundene til, at man beklager sig saa haardt netop over Hartkornets Byrde. At Prisen paa Landejendomme desværre er falden saa overordentlig. De, der have købt deres Ejendomme i den dyre Tid og den Gang have optaget saa store Prioriteter, som de kunde, have ved at Ejendommene ere faldne i Værdi, mange Steder til Halvparten, mistet omtrent, hvad de have sat ind i Ejendommen, og derved bliver den Skattebyrde, der hviler paa dem, en langt større Procent af det, de nu besidde. Det er en Uretfærdighed ved Hartkornbeskatningen, og den har i vore Nabolande ført til, at man har forladt dette Grundlag for Beskatning. Norge har jo som bekendt afskrevet sine Hartkornsskatter, og Sverige har om ikke helt saa dog delvis gjort det samme. Vi her i Danmark staa derimod paa det gamle konservative Standpunkt og have ingen Ting gjort. Uagtet vi dog nu ere enige om, at Tilstanden for det danske Landbrug er mere trykkende, end den er i vore Nabolande, hvor man *kan* etablere en Beskyttelse før Landbruget, som vi vistnok ere enige om ikke lader sig gøre her i Danmark, saa staa vi alligevel her i Danmark med de samme faste Afgifter paa Hartkornet, som der har været i umindelige Tider.

Det ærede Medlem ytrede, at man kunde betragte Gammelskatten som en Prioritet i Ejendommene. Men dersom man kunde det, forstaaer jeg ikke rettere, end at man saa ogsaa maatte kunne afbetale den. Der er imidlertid ingen af os, der har Lov til at afbetale vor Gammelskat. Men var det en saadan Prioritet, som man kunde afbetale, nuvel, saa havde man ogsaa en vis Fordel i Nutiden, idet man da kunde forskaffe sig de Penge, hvormed den skulde afbetales, paa en noget billigere Maade, altsaa, om jeg saa maa sige, konvertere denne Gæld. Jeg ser ikke rettere, end at det, som dette Forslag gør, er, at